

פרשת קדושים – שמירת שבת ומורא הורים

יחידת הפסוקים: ויקרא י"ט, ג'

רעיון מרכזי / מוקד: כיבוד הורים, שמירת שבת והקשר ביניהם.

פסוק המוקד: "אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ, וְאֵת שַׁבָּתִי תִשְׁמְרוּ, אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם".

פתיחה

נפתח את השיעור בסיפור שימחיש את הכרת התודה למה שלא מובן מאליו:
 "את הדרך לביתך אני מכיר אפילו בעצימת עיניים", אמר חנן לשי בדרכם מבית הספר. "מתערבים שלא", ענה שי. "תקשור לי את העיניים ותראה בעצמך שאגיע", אמר חנן בקול נעלב. הרעיון מצא חן בעיני שי שהיה ילד שובב במיוחד. הוא קשר בצעיף את עיניו של חנן ואמר: "אני רץ מהר, נראה מתי תגיע".

חנן היה בטוח שזה בכלל לא קשה. הוא מישש את הגדר המובילה אל ביתו של שי והתקדם לאט לאט. לפתע נתקל באבן ומעד. חנן נבהל, המכה שקיבל כאבה לו. הוא מיהר להסיר את הצעיף מעיניו והתבונן על ברכו הכואבת שבצבצה מבעד לחור גדול שנפער ממכנסיו. כשהרים את עיניו גילה שהוא נמצא ברחוב לא מוכר, נדמה לו שמעולם לא היה כאן קודם.

חנן היה חסר אונים. מה יעשה? אימא לא תדאג לו, כי תחשוב שהגיע אל ביתו של שי כפי שסכמה איתו. ואימא של שי לא תדע היכן למצוא אותו. שי ישב על המדרכה. דמעות גדולות זלגו מעיניו. הברך כאבה לו והוא היה רעב צמא ובעיקר מפוחד. "מה קרה ילד?" שמע קול מאחוריו. היו אלו איש ואישה שהלכו ברחוב. הם עזרו לחנן לקום והזמינו אותו להיכנס אל ביתם ששכן בקרבת מקום. "תודה רבה", אמר חנן וכבר הפסיק לבכות. האיש חיטא את הברך וחיבש אותה והאישה הביאה לחנן זוג מכנסים חדשות במקום אלו שנקרעו. "ממש תודה", התרגש חנן. להפתעתו הזמינו אותו הזוג הנחמד לסעוד עימם. הם נתנו לו לשתות ולאכול וכשסיים עזרו לו לברך ברכת המזון מתוך הסידור. לבסוף הצליחו לאתר את אימו של חנן ולספר לה היכן הוא נמצא. אימו של חנן טלפנה אל אימו של שי והרגיעה אותה שהכול בסדר וגם נתנה לה את הכתובת המדויקת של הזוג. חנן לא ידע כיצד להודות לזוג שכה הטיב עימו. הוא התמלא ברגש של הכרת הטוב, לא היו לא מספיק מילים לספר עד כמה הם עזרו לו. "תודה", הוא מלמל, "אלפי תודות... לעולם לא אשכח כיצד עזרתם לי!"

• נעצור את הסיפור ונדון:

- האם קרה לכם פעם שמישהו טיפל בכם כשנפצעתם?
- האם מישהו נתן לכם לאכול ולשתות כשהייתם רעבים וצמאים?
- האם מישהו הליביש אתכם בבגדים חדשים?
- בעצם, מי עושה לכם את כל הטובות הללו מידי יום? ההורים שלנו.
- האם אנחנו מרגישים אותו הרגש של הכרת הטוב כלפי ההורים?

○ אלו עוד דברים עושים למעננו ההורים? הילדים יציעו כמה שיותר דברים. אפשר לערוך את הרשימה תוך הצגת שעון המראה את שעות היממה, מבוקר עד ערב, למצוא כמה שיותר דברים.

נסכם חלק זה: ההורים שלנו ילדו וגידלו אותנו. הם דואגים לנו בכל רגע ורגע שנרגיש טוב, שלא יחסר לנו דבר. הם מרעיפים עלינו אהבה ומתפללים לשלומנו. הם מחנכים אותנו לתורה ולמעשים טובים. אם נערוך רשימה של כל הטובות שההורים שלנו עושים למעננו לא נוכל להפסיק להודות להם. הכרת הטוב כלפי ההורים היא כל כך חשובה, כי היא מלמדת אותנו להכיר טובה כלפי הקב"ה שאוהב ודואג בכל רגע ורגע לכולנו.

חלק א' – 'איש אמו ואביו תיראו'

- נראה כי המצווה הראשונה בפרשה היא מצוות 'מורא הורים'.
- מה פירוש המילה 'תיראו'? הכוונה להתייחס להורים בהדרגה, ביראה, כלומר לא מדברים אליהם כמו שמדברים לחבר או לאדם רגיל אלא ביתר כבוד, ואפילו שלכל אדם צריך לדבר בנימוס עדיין זו לא מצוה, אבל להורים זו מצוה לדבר ביחס של כבוד ומורא.

אפשר לתת לתלמידים כרטיסיות מקרה:

רבתי עם אחי ואבא כעס
עלי למרות ש[אני חושב
ש] זו לא היתה אשמתי.
וממש התעצבנתי.

באתי הביתה. אני רעבה
מאד ואין שום דבר
לאכול. אני ממש ממש
רעבה.

כל זוג יציג כיצד פונים לאמא במקרה שלא מקפידים על מצוות "איש אמו ואביו תיראו" וכיצד פונים כאשר מקפידים על "איש אמו ואביו תיראו".

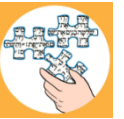
- נעשה תחרות בין זוגות – כל זוג כותב כמה שיותר דרכים לכבד הורים, איך אפשר לקיים בפועל את המצווה הזו. נקצה לכך זמן. אם לא מתאים בזוגות – נעשה את התרגיל באופן כיתתי ונרשום על הלוח את הרעיונות של התלמידים.
- נספר סיפור על יחס חכמינו זכרונם לברכה למצוות לכיבוד הורים. להלן שני רעיונות בקישור: [/https://abc770.org/article_node_5490](https://abc770.org/article_node_5490) דמא בן נתינא <https://agadastories.org.il/kids/node/517> רבי טרפון
- נכין להורים פתק תודה המבטא את הערכתנו אליהם. הפתק מצורף בסוף המערך.
- ניתן שיעורי בית: לשאול את אבא או/ו אימא מה ישמח אותם ומה יעשה להם נחת, לבחור דבר אחד מתוך מה שיאמרו ולנסות להתמיד בו במשך שבוע שלם! פרס למתמידים...

חלק ב' - וְאֵת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ

- נערוך סבב בו התלמידים ישתפו: מה הם אוהבים בשבת – משפחתיות, סעודות, פינוקים של שבת, תפילות יפות, ביגוד חגיגי ועוד.
- נקרא את החלק השני של הפסוק – "וְאֵת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ". ציווי על שמירת שבת.
- נחלק לכל תלמיד זוג נרונים ממתכת, אותם ידביק על משטח אותו יקשט לכבוד שבת ולכבוד אימא. הצעה זו משלבת יישום של שתי המצוות שלמדנו בשיעור זה – גם כיבוד הורים וגם שמירת שבת.

חלק ג' - אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם

נכתוב את הפסוק על הלוח ונזמין את התלמידים לחלק אותו לשלושה חלקים.

אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ
וְאֵת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ
אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם

נתבונן בפסוק ונראה כי לכאורה גם בו אין קשר בין החלקים.

- כדי לגלות מה הקשר – נשחק משחק: "המלך אמר": תלמיד אחד הוא ה"מלך", והוא אומר לשאר התלמידים (הנתינים) פקודות. אם הוא אומר לפני הפקודה "המלך אמר" – צריך לבצע את הפקודה. אם לא – אז לא. למשל: "המלך אמר להרים ידיים" – כולם מרימים ידיים. "להוריד" – לא מורידים, רק כשהוא אומר "המלך אמר להוריד" – אז מורידים. אחרים כל כמה משפטים מחליפים מלך.
- נחפש את הקשר בין המשחק לפסוק. במשחק הקשבנו למלך וגם בפסוק – מקשיבים למלך! המלך הוא מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא. הוא ציווה על כיבוד הורים והוא ציווה על שמירת שבת, וזה הקשר הבסיסי בין שני חלקי הפסוק.
- נלמד כי יש קשר עמוק יותר: אם חלילה יש סתירה בין כיבוד הורים ובין שמירת שבת - אָנִי ה' אֱ-לֹהֵיכֶם. ה' הוא הקובע, הוא המלך ועלינו לשמוע בקולו ולשמור שבת בכל מחיר.

סיכום

- נחלק לכל תלמיד חתיכה של חוט / חבל / שרוך.
- נבקש מכל תלמיד לקשור את החוט באמצע, בצורה כזו:
- נדביק את החוט במחברת.
- נסביר כי כעת אנו רוצים למקם את שלושת חלקי הפסוק על החוט, ונחשוב יחד איך עושים זאת.

למורה: הכוונה היא שבסוף המחברת תיראה כך:

אָנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם".

"אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֵת שַׁבָּתִי תִשְׁמְרוּ

כלומר צד אחד של החבל – כיבוד הורים. צד שני – שמירת שבת. הקשר ביניהם - אָנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם.

כעת נמלא את תעודת הזהות של המצוות החדשות שלמדנו:

שם המצווה: מורא הורים
סוג המצווה: מצוות עשה
מה צריך לעשות: להתייחס להורים בכבוד
ובנימוס מיוחד
טעם המצווה, למה היא מחנכת אותנו: להכיר
תודה

שם המצווה: שמירת שבת
סוג המצווה: לא תעשה
מה צריך לעשות: לא לעשות מלאכות בשבת
טעם המצווה, למה היא מחנכת אותנו: להאמין
בה' שברא את העולם וציווה על השבת

